

DIPLOMADOLGOZAT

KIVONAT

Tolnai Gabriella

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Károly Róbert Campus

**BEFEKTETÉSI LEHETŐSÉGEK HAZÁNKBAN A
LAKOSSÁGI SZÉKTORBAN**

az elmúlt időszak gazdasági eseményeinek tükrében

Konzulens

Dr. Tóth Ilona Eszter

egyetemi docens

Készítette

Tolnai Gabriella

vezetés és szervezés szak

levelező tagozat

2023

Diplomamunkám témájának – „*BEFEKTETÉSI LEHETŐSÉGEK HAZÁNKBAN A LAKOSSÁGI SEKTORBAN - az elmúlt időszak gazdasági eseményeinek tükrében*” - kiválasztásakor a fő szempont az átlagemberek – a lakosság - megtakarításokkal kapcsolatos preferenciáinak és az azt befolyásoló főbb tényezőinek - a megtakarítási hajlandóság, a kockázatvállalás mértéke - változásainak vizsgálata volt az adott időszakban – tekintettel az ezen periódusban bekövetkezett, a korábbiaknál jelentősebb, a társadalom és a gazdaság egészére ható eseményekre.

A 2008-2009-es gazdasági válsághelyzet óta a magyar gazdaság viszonylag folyamatos, emelkedő pályán mozgott, a jegybank és a kormányzat gazdaságélénkítő intézkedései inkább a fogyasztás mintsem a megtakarítások irányába terelték a lakosság szabad pénzeszközeit. Az irányadó kamatok gyakorlatilag 0-hoz közeli vagy akár negatív reáljövedelmet termeltek az e körben általánosan használt megtakarítási formáknál.

Az elmúlt rövid időszakban (1-3 év) viszont olyan előre nem látható, jelentős változásokkal szembesültünk, amelyek nem csak a gazdasági helyzetre, hanem a lakosság jelentős részének az egyik legegységibb szükségletére, a biztonságérzetre gyakoroltak nem kevésbé jelentős hatásokat.

A 2019 végén Kínában megjelent, rendkívül fertőző ($R_0 > 2$) vírus (COVID-SARS 2), már 2020 elején okozott megbetegedéseket Európában (elsőként Franciaországban) és az Egyesült Államokban is, tavaszra elterjedt szinte az egész világon.

2020. március 11-én a WHO világjárvánnyá (pandémia) nyilvánította.

Magyarországon 2020. március elején jelentették az első haláleseteket, március 11-től egészségügyi vészhelyzetet, március 28-ától kijárási korlátozásokat vezettek be.

A pandémia nem csak az egészségügyben okozott máig tartó problémákat - megközelítőleg 40 ezer halott (ezek ~10%-a gazdaságilag aktív 20-59 közötti korosztályból), az egészségügyi ellátórendszer megroppanása, a szűrővizsgálatok és a tervezett műtétek elmaradása miatti késések ledolgozása – hanem gazdasági hatásai is velünk maradtak hosszú távon is – bizonyos ágazatok (turizmus, szállítmányozás, vagy akár az ipari termelés) csak 2021 végére – 2022 közepére közelítették meg vagy érték el a pandémia előtti teljesítményüket, a vendéglátóipar például máig sem.

Még a pandémia ideje alatt a világgazdaság egészére ható baleset történt a nemzetközi szállítmányozásban: 2021. március végén az Evergiven konténerszállító hajó partnak ütközött az Európa és Ázsia közötti kereskedelmet lebonyolító fő útvonal, a Szezi- csatorna egy szakaszán, 6 napra lezárva a mindkét irányú forgalmat.

A közvetlen – a hajóban, az infrastruktúrában, illetve a szállított áru késedelméből származó – káron kívül jelentős gazdasági károk jelentkeztek a nemzetközi szállítmányozás egy részének leállításából, késedelméből, illetve kapacitás-vesztéséből, és a szállítási ütemtervek felborulásából. A magyar lakosságot érintő hatások az ipari termelés csökkenésében, de legfőképpen a szállítási költségek emelkedése miatti import-ár növekedésében jelentkeztek.

2022 február végén Oroszország reguláris haderővel átlépte közvetlen szomszédunk Ukrajna határát és területszerzési célú háborút indított. Az azt megelőző időszakban már folyamatosan emelkedő árak az energiahordozók piacán ennek hatására extrém szintet elérő gyors emelkedésbe kezdtek - a gázár például február és augusztus között mintegy 4-szeresére nőtt, (80\$-> 300\$ / MWH) -, és az EU és Oroszország között ellenségesse váló viszony, a bevezetett szankciók és az orosz energia-hordozó export-politika miatt sokáig magasan is maradtak, annak ellenére, hogy az EU korábbi jelentős orosz kitettsége (~40%) mostanra 10% alá csökkent.

Mivel Magyarország energiahordozókat érintő orosz kitettsége nem változott, jelenleg hosszabb távon számíthatunk magas energiaköltségekre, a lakosságot érintő kormányzati intézkedések ellenére is (rögzített/hatósági ár).

A hipotézis felállításakor abból a feltételezésből indultam ki, hogy a fent felvázolt történések a magyar lakosságot nem csak a kedvezőtlen világpiaci események miatt egzisztenciális félelmeik növekedésében érintik, hanem valós fizikai fenyegetettségként élik meg a pandémiát, illetve a szomszédos országban zajló háborús eseményeket. Mivel az emberek egyik legelemibb szükséglete a biztonságra való törekvés, a befektetési hajlandóság vizsgálatának alaptézise egyrészt a befektetési portfólió elemeinek a biztonságos vagy biztonságosnak gondolt befektetések (államkötvények, pénzpiaci alapok, deviza, arany) irányába történő elmozdulása volt a nagyobb nyereséggel kecsegtető, ám kockázatosabb formák felől (részvények, származtatott alapok stb.), másrészt vizsgálatra érdemesnek

gondoltam, hogy ezen események voltak-e és milyen hatással a befektetések nagyságára, ösztönzőleg hatottak-e további megtakarításra, a lakosság fogyasztásra költi-e az közvetlen kormányzati támogatásokat vagy inkább tartalékol.

A dolgozatom megírása során az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

H1: Feltételezem, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben a lakossági befektetők inkább a kockázatmentes befektetések irányába fordultak.

H2: Várákozásom szerint egyre kevesebb az átlagállampolgárok havi megtakarítási lehetősége.

H3: A pénzügyi tudatosság hazánkban még mindig hagy némi kívánni valót maga után, a pénzügyi döntések jelentős részében inkább az érzelmi mintsem az értelmi tényezők dominálnak.

A **hipotézisemmel** kapcsolatosan az alábbi eredmények születtek:

H1: A vizsgált időszakban publikált elemzések és a saját kérdőíves kutatásom is alátámasztják, hogy a kockázatvállalási hajlandóság csak kisebb mértékben csökkent, jelentősen nem változott. Voltak olyan rövid, átmeneti időszakok, ahol a befektetők menekülő útvonalakat kerestek, átcsoportosítottak, de amint jó beszállási pontot találtak, ismét visszatértek az általuk kényelmesnek vélt közepes, bizonyos esetekben kockázatosabb szintekre.

H2: Megállapítható, hogy az átlagos havi bevételek növekedtek a vizsgált időszakban, a rendszeres kormányzati támogatások, az inflációkövető béremelések hatására, de nem feltétlenül van lehetőség vagy hajlandóság a többletbevétel félretételére. A kétszámjegyű infláció, energiaárváltozás és egyéb tényezők felemésztik a havi többletet.

H3: A kutatásom alapján megállapítható, hogy a válaszadók pénzügyileg tudatosabbak, de ezt annak a ténynek tudom be, hogy a kérdőívet kitöltők nagyrésze magasan edukált, ezért

sem tekinthetem a sokaságot reprezentatívnak. Saját tapasztalatom, hogy az átlagállampolgárokat tekintve nem jellemző a pénzügyi előképzettség és az előrelátó, tudatos pénzügyi döntések, de az alacsonyabb végzettségűek körében is látok pozitív elmozdulást.